

„Jsem velmi soutěživý typ. Když si nekladete za cíl vyhrát, tak prohráváte už dopředu,“ říká v rozhovoru pro LN Martin Bareš, neurolog a budoucí rektor Masarykovy univerzity v Brně.

* LN Nedávno jste byl zvolen kandidátem na rektora Masarykovy univerzity (MU) – a to 36 hlasy z 50. Jak silný je to podle vás mandát, jak tuto podporu vnímáte?

Mandát, který jsem dostal od Akademického senátu MU, vnímám jako velmi silný; uspět už v prvním kole je vždy silný mandát. A když to přepočítám na procenta, volilo mne 72 procent volitelů, což je vítězství jak v zaměstnanecké, tak ve studentské komoře. Přiznám se, že mou první reakcí bylo i dojetí... Lékařská fakulta, kterou nyní vedu jako děkan, je sice jednou ze čtyř zakládajících fakult naší univerzity, kde před sto lety začala výuka, ale na druhou stranu její rozkročení mezi fakultními nemocnicemi a celým resortem zdravotnictví jí nevytvářelo zcela integrující pozici uvnitř univerzity. Takže si o to více cením, že jsem dokázal oslovit hlasující senátory i akademickou veřejnost napříč univerzitou. Vnímám to tedy jako výraz obrovské důvěry – a velké zodpovědnosti.

* LN Jak hodnotíte fakt, že jste na rektora kandidovali spolu s geologem Jaromírem Leichmannem z přírodovědecké fakulty jen vy dva? Pokud si dobře vzpomínám, tak při první volbě Mikuláše Beka před lety se o tento post objevilo hned pět zájemců.

Byl jsem tím překvapen, a ještě více tím, že jsme byli oba z takzvaně přírodovědné části univerzity, ač toto dělení nemám vůbec rád, protože má jít o osobnosti bez ohledu na to, kterou část vědního spektra reprezentují. Můžu však jen spekulovat, proč tomu tak je; jestli je univerzita spokojená s dosavadním vývojem. Za mnou už jsou výsledky z práce v akademickém senátu krátce po revoluci, v roli prorektora či nyní děkana dnes již největší fakulty MU.

* LN O vás se dlouho tušilo, že budete kandidovat, že to berete vážně. Ptal jsem se už loni.

To je správná otázka, protože mnozí o tom mluvili asi ještě dříve, než jsem byl já sám definitivně rozhodnutý. (směje se) Ono totiž není úplně jednoduché v polovině funkčního období opouštět pozici děkana, kdy už se podařilo nastavit řadu opravdových změn. Ale ano, asi to akademická veřejnost trochu tušila.

* LN Jak to bude s předáním funkce děkana, které jste se ujal loni v únoru?

Volba příštího děkana bude vyhlášena okamžitě, jakmile budeme mít kompletní senát, protože aktuálně je nutné doplnit studentskou komoru. Nové vedení fakulty je potřeba ustanovit velmi brzy, aby fakulta dobře fungovala, a to nejen v době přijímacích řízení. Září je nejzazší termín.

* LN V září se máte ujmout funkce, ale je zapotřebí ještě podpis prezidenta Miloše Zemana. S ním neměla MU kvůli rektorovi Mikuláši Bekovi ideální vztah... Nebojíte se „zádrhele“?

Připomenu, že prezident republiky jmenuje a odvolává rektora na návrh akademického senátu veřejné vysoké školy. Opravdu nepředpokládám – vzhledem k tomu hladkému průběhu volby i velmi silnému mandátu –, že by měl nastat jakýkoliv problém. A pokud se mi pan prezident rozhodne dekret osobně předat, rád bych té příležitosti využil k tomu, abych se s ním podělil o svůj názor na roli a pozici Masarykovy univerzity v české společnosti.

* LN Co mu řeknete? Jaké máte tři hlavní priority pro vaše rektorování?

Číslo jedna je nasměrovat MU k ještě vyšší kvalitě ve všech oblastech, kde působí: kvalita ve vzdělávání, kvalita ve vědě a výzkumu a v personální oblasti. Naše univerzita skutečně hodně

investovala, nejen do kampusu, ale také naše fakulty a ústavy jsou velmi moderní a dobře vybavené. Ale největší práce bude s lidmi; potřebujeme nadále rozvíjet potenciál našich akademiků, pracovníků i studentů, kteří budou rozhodovat o tom, jak dobří budeme.

* LN Druhá priorita?

Říkám tomu prolomení institutu nedůvěry, který panuje v české společnosti. Dám možná až příliš zjednodušený příklad: viděl jsem to v USA, kde jsem působil jako „postdok“ v době, kdy ještě moc nefungoval internet. Kolega, kterého jsem tam v bytě střídal, mi dal v sobotu dopoledne pár telefonních čísel a řekl mi, ať si přepíšu energie, platby a tak dále. Divil jsem se, jestli mi budou věřit, takhle telefonicky, s mou tehdejší angličtinou a o víkendu. No, a samozřejmě, že ano! V Česku to tak není. Ta základní nedůvěra se promítá i do celé naší společnosti; lidé si tu málo důvěřují. Na to bych chtěl hodně působit, což je možná až nadnesený cíl, ale může to změnit i pohled na mezifakultní spolupráci, na vnitřní nastavení milníků, které jsou za každoročními dohodovacími procesy o podobě rozpočtů, že se některé fakulty třeba více zaměří na ono „střílení gólů“ – tedy na ERC granty, patenty – a jiné zase na výuku a na naši společenskou roli –, což jsou neméně důležité úkoly.

* LN A třetí klíčová věc?

To je významnější role Masarykovy univerzity směrem ke společnosti. Aby univerzita daleko více vnímala společenské potřeby a situaci; pamatovat na ně i v našem kurikulu. Mám užší vztah k anglosaskému prostředí, kde se univerzity doslova chlubí tím, který prezident či jinak významná osoba je jejich absolventem, dávají své „position papers“ k důchodové reformě, ke zdravotnictví – anebo to může být třeba i ekonomickosociologická studie týkající se polohy nádraží v Brně. To je důležité. Jsme apolitická, ale veřejná instituce, která má odpovědnost i potřebnou expertízu.

* LN Tři vaši předchůdci – Jiří **Zlatuška**, Petr Fiala i Mikuláš Bek – šli do politiky. Čím to?

Není to tím, že by snad Masarykova univerzita „vychovávala“ politiky, je to vždy věc osobního rozhodnutí. Ale je to důkaz, že si univerzita vždy dokázala do svého čela zvolit výraznou postavu, která pak v daném období zanechá otisk v její historii. Je logické, že veřejnost to vnímá a oni pak využijí zkušeností pro politickou kariéru. Cítím se pokračovatelem všech porevolučních rektorů – od Milana Jelínka přes Eduarda Schmidta a tři jmenované –, protože každý z nich přivedl MU na novou kvalitativní úroveň. Univerzity nelze řídit způsobem, že jen tak otočíme kormidlo o 180 stupňů, to nejde. Cíl je jasný: být kvalitní institucí, a navíc i společensky odpovědnou. Roční univerzitní rozpočet se blíží osmi miliardám korun. To vyžaduje výrazné osobnosti ve vedení.

* LN Vy máte politické ambice?

Nemám. I když – jak se říká – nikdy neříkej nikdy. Chci především postupovat dál ve své profesi.

* LN Můžete **Zlatušku**, Fialu a Beka srovnat? Čím se zapsali do dějin letos jubilující školy?

Emeritní rektor **Zlatuška, informatik**, nás jednoznačně posunul do „elektronického věku“, což byl průlom ve vysokoškolském prostředí. Velmi dobře odhadl situaci významné poptávky po vysokoškolském vzdělání a z poměrně regionální univerzity s malým podílem studentů jsme se dostali do pozice významné instituce. Profesor Fiala následně provedl MU nejednoduchým obdobím strukturálních fondů, vybudováním kampusu v Bohunicích, nastavením výzkumného centra CEITEC. A končící rektor Bek posunul univerzitu opět dál – a to v době kontinuální stagnace rozpočtů z let 2011 až 2015; přesto se mu podařilo na univerzitě navýšit rozpočet i platy při snížení počtu studentů ze 44 tisíc k hranici 30 tisíc.

* LN V jakém stavu „Masaryčku“ přebíráte?

Přebírám ji v dobré kondici, ekonomicky se jí daří, má směr. Nyní je zapotřebí ji posouvat dále k metám, o nichž jsme hovořili. Jsem vnitřně velmi kompetitivní, nejvíce soutěžím sám se sebou a

přenáším to na své okolí, které to občas i těžce nese... Jsem také důsledný. Takže mám jasnou ambici: aby se do roku 2030, což je tedy hluboce za můj mandát, stala Masarykova univerzita nejen nejúspěšnější v České republice, ale také významným hráčem v evropském a světovém prostoru. Pokud bychom to poměřovali univerzitními žebříčky, je to s jistotou první pětistovka celkově a v jednotlivých oborech jít co nejvýše; máme k tomu našlápnuto, naše archeologie už se v novém žebříčku QS dostala na 150. místo na světě.

* LN Chcete prolomit pětistovku a být v Česku nejlepší?

Jednoznačně. Chceme předstihnout Univerzitu Karlovu, do roku 2030 ano.

* LN Pramení takové předsevzetí z vaší soutěživosti, ze sportovního fandovství?

Hrával jsem fotbal, běhal. Syn hraje baseball. Mám sportovního ducha, pokud se někdy čestně prohraje, tak ano. Ale když si nekladete za cíl vyhrát, tak prohráváte už dopředu.

* LN Takže už nebudete tou „druhou univerzitou“ v zemi?

Nevěřím tomu, že jsme druhá. My jsme nejdynamičtější univerzita. (směje se)

* LN V čem máte ještě rezervy?

Těch je celá řada, samozřejmě. Máme rezervy ve vnitřní komunikaci, ve sdělování našich výsledků veřejnosti, jednoznačně také v internacionalizaci na úrovni studentů a ještě více na úrovni akademických a vědeckých pracovníků, velké rezervy jsou v onom pocitu vnitřní sounáležitosti... Možná to zní až moc nadneseně a někdo řekne že „americky“, ale pokud nezačneme vnímat, že bojujeme za značku Masarykovy univerzity, za MUNI, tak je obtížné ji prezentovat směrem navenek a věřit, že něco vyhrájeme... Brand „Masaryk University“ proto musíme budovat společně a úspěšně vstoupit do druhé stovky naší historie.

Martin Bareš (50) * Budoucí rektor Masarykovy univerzity, který povede školu od 1. září do konce srpna 2023. * Akademickým senátem byl zvolen v prvním kole, když získal 36 hlasů z padesáti možných. * Od loňska je děkanem Lékařské fakulty MU, přičemž brzy začne hledání jeho nástupce. * Od roku 2011 byl prorektorem pro rozvoj a následně pak pro akademické záležitosti MU. * Roku 2005 se habilitoval, čtyři roky poté získal v Brně profesuru. * Věnuje se neurodegenerativním nemocem (Alzheimerova či Parkinsonova choroba) a neurofyziologii. * Postgraduálně studoval na Minnesotské univerzitě v USA. * S manželkou má tři děti. Je velkým sportovním fanouškem (hokej, baseball).

Foto popis| Velké plány. Rád bych mimo jiné přispěl k prolomení institutu nedůvěry, který panuje v české společnosti, říká v rozhovoru pro LN budoucí rektor Masarykovy univerzity v Brně Martin Bareš. Foto autor| FOTO MAFRA – ANNA VAVRÍKOVÁ